

CONSTITUTIONAL AND MUNICIPAL LAWDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-4>**THE PRACTICE OF THE SUPREME COURT THROUGH
THE PRISM OF THE DOCTRINE OF «DUE LEGAL PROCEDURE»****ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДОКТРИНИ
«НАЛЕЖНОЇ ПРАВОВОЇ ПРОЦЕДУРУ»****Burdeyniy Yu. I.***Postgraduate Student at the Department
of Procedural Law
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine***Бурдейний Ю. І.***аспірант кафедри
процесуального права
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

В умовах впливу російсько-української війни на правову систему України, аналіз судової практики та використання правових доктрин судами постають надто важливими завданнями для забезпечення справедливості та адекватності судових рішень. Однією з ключових доктрин, яка використовується Верховним Судом – це доктрина «належної правової процедури», в практиці якого робиться особливий акцент на використанні цієї доктрини в судових рішеннях та її впливі на правозахисні гарантії громадян. Правовій доктрині як складному правовому явищу властивий динамізм, що потребує, насамперед, своєчасного та адекватного реагування на зміни в суспільних відносинах [1, с. 88]. Розглядаючи безпосередньо питання можливості використання правової доктрини в судовому правозастосуванні, варто зауважити, що нині доктрина стала більше сприйматися судовою практикою [2, с. 7]. Як відмічають французькі вчені, норми в тому вигляді, як вони сформульовані законодавцем та доктриною, недостатні для того, щоб дати повне уявлення про зміст права. З метою підтримання стабільності правопорядку судова практика намагається уточнювати норми, що виступають як загальні, але здійснює це в чітких і безспірних межах [3].

В судовій практиці Верховного Суду домінує позиція, що належна правова процедура має застосування як під час судового розгляду,

так і на стадії досудового розслідування. І тому, недотримання належної правової процедури тягне за собою порушення гарантованого кожному статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод права на справедливий суд [4]. Так, Європейський суд з прав людини визнав порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у випадках, коли національні суди постановляли рішення, спираючись на аргументи, які заявникам були невідомі; коли одній стороні відмовляли в доступі до документів, що були долучені до справи; коли відмовляли в можливості надати певні докази; коли суд розглянув доводи лише однієї сторони, а також коли одна зі сторін не була поінформована про дату, коли відбувалось слухання у справі проти неї [5; 6, с. 146–147].

У постанові Верховного Суду від 25 липня 2019 року у справі № 826/13000/18 визначено, що правова процедура (fair procedure – справедлива процедура) є складовою принципу законності та принципу верховенства права і передбачає правові вимоги до належного прийняття актів органами публічної влади. Правова процедура встановлює чітку послідовність дій проведення такої перевірки із зазначенням способів та методів її здійснення, підстав, порядку, форми та строків такої діяльності [7].

Так, Верховний Суд роз'яснив, як має застосовуватись норма права щодо належної процедури визначення групи слідчих, які здійснюватимуть досудове розслідування. Зокрема, в Постанові ККС ВС у справі № 724/86/20 (провадження № 51-1353 кмо 21) відзначається, що застосування належної правової процедури означає здійснення справедливого правосуддя згідно з визначеними загальними засадами кримінального провадження для досягнення мети і вирішення його завдань [8].

Також, питання належної правової процедури розглядалося Верховним Судом і у Постанові ОП від 24.05.2021 у справі № 640/5023/19 (провадження № 51-2917 кмо 20) – мова йде про можливість доручення проведення досудового розслідування іншим органам без встановлення неефективності такого розслідування – у такому випадку матиме місце недотримання належної правової процедури [9].

Застосування належної правової процедури у процесуальному провадженні – це встановлені процесуальним законодавством способи реалізації норм процесуального права, що забезпечують досягнення цілей правового регулювання процесуальних відносин у сфері порядку досудового розслідування та судового розгляду. Воно означає не лише те, що всі дії процесуальних суб'єктів мають відповідати вимогам

закону, адже в такому випадку це завдання розчиняється в приписах засади законності. Такі дії мають виникати із наявних повноважень і перебувати в адекватному співвідношенні з конкретним процесуальним завданням, яке виникає в певний момент досудового розслідування і судового розгляду провадження. Система елементів функціонування належної процедури включає: а) належний суб'єкт; б) оцінка досудового розслідування як ефективного; в) відображення такої оцінки у відповідному процесуальному рішенні – постанові; г) вмотивованість такої постанови.

Отже, використовуючи безпосередньо та вказуючи буквально на доктрину «належної правової процедури», Верховний Суд акцентує увагу, як це впливає на забезпечення справедливості та ефективності правосуддя в контексті вирішення конкретних судових справ. Крім того, Верховний Суд при використанні доктрини «належної правової процедури», формуючи правові позиції, також намічає перспективи її розвитку в майбутньому, враховуючи сучасні тенденції та міжнародний досвід. Належна судова процедура має застосування як під час судового розгляду, так і на стадії досудового розслідування. І недотримання належної правової процедури тягне за собою порушення гарантованого кожному статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод права на справедливий суд.

Література:

1. Popov O. Legal doctrine and it's application by Supreme Court of Ukraine in the revision of judicial decision in civil cases. *Problems of Legality*. №132. P. 83–90. <https://doi.org/10.21564/2414-990x.132.59026>
2. Кармаліта М. Правова доктрина у романо-германській та англосаксонській правових сім'ях. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 2. С. 6–9.
3. David René Camille Jauffret-Spinosi. *Les grands systèmes de droit contemporains*. Paris : Dalloz. 2002. 553 p.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) : Рада Європи; Конвенція від 04.11.1950 в редакції від 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Gomien D. *Short guide to the European convention on human rights*. Council of Europe, 2005. 188 p.

6. Гом'єн Д. Короткий путівник по європейській конвенції з прав людини / пер. з англ. Т. Іваненко, О. Павличенко ; Укр. *Правнича Фундація*. Львів : Кальварія, 2000. 172 с.

7. Постанова Верховного Суду від 25.07.2019 по справі № 826/13000/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83331117>

8. Постанова Верховного Суду по справі № 724/86/20 (провадження № 51-1353 кмо 21). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100214751>

9. Постанова Верховного Суду по справі № 640/5023/19 від 24.05.2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97286253>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-5>

ELECTIONS IN UKRAINE: A POST-WAR CHALLENGE

ВИБОРИ В УКРАЇНІ: ПОВОЄННИЙ ВИКЛИК

Vlasiuk Ye. M.

*Postgraduate Student at the Department
of Constitutional Law
Educational and Scientific Institute
of Law
of Taras Shevchenko National
University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Власюк Є. М.

*аспірант кафедри конституційного
права
Навчально-науковий інститут права
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Станом на сьогодні питання повоєнних виборів лунає все частіше в засобах масової інформації, постає предметом для обговорення на конференціях, засіданнях Європарламенту та профільних комітетів. Адже чергові парламентські вибори мали б відбутись восени минулого року, а президентські вже весною цього, проте через війну та введення режиму воєнного стану ці процеси призупинені на невизначений час. Такі умови та аналіз виборчого законодавства України дають нам певне переконання у тому, що, незважаючи на дискусії представників влади та держав-партнерів щодо необхідності проведення чергових виборів, вони відбуватимуться все ж у повоєнний час. Конституція України дійсно не має прямої заборони щодо проведення виборів під час воєнного стану, проте стаття 83 Конституції України містить таку норму: «У разі закінчення строку повноважень Верховної Ради